En zijn wij goed ingelicht, dan zijn er thans reeds plannen in de maak om een Hervormde Vereeniging van gelijken aard te stichten. Misschien is men al reeds in een verder stadium gekomen.

Neem dat een misverstand.

Maar dat misverstand moet toch met betrekking tot onze Vrije Universiteit worden voorkomen.

En dat kan alleen worden voorkomen, wanneer men geen interpretatie maakt, waarin de Gereformeerde Kerken worden vernoemd, tenzij dan voor de Theologische Faculteit.

Het kontakt tusschen de Gereformeerd Hervormden en onze Universiteit is toch al niet al te innig.

Maar verslapping van dat kontakt zou stellig ingaan tegen de bedoeling, welke de groote mannen van de vorige generatie met onze Hoogeschool vóórhadden.

Daarenboven kan er ook een principieel gevaar in schuilen, wanneer men uitspreekt, dat de Vrije Universiteit zich wat het Schriftgezag aangaat, zich aansluit bij wat de Gereformeerde Kerken in deze hebben beleden en handhaven.

Dat „handhaven" sluit ook een binding in voor de toekomst.

Nu mag men niet vergeten, dat er zich hier twee mogelijkheden opdoen.

Het kan zijn, dat de Universiteit van het Gereformeerd beginsel nopens het Schriftgezag afwijkt.

Maar het kan ook zijn, dat de Gereformeerde Kerken in deze het spoor bijster raken.

De dwaling, door Assen veroordeeld, deed zich eerst onschuldig voor. Toch werd zij tijdig ontdekt. Maar het zou weleens anders kunnen gaan. Dwalingen sluipen vaak ongemerkt de kerk binnen. En zijn ze eenmaal binnen, dan kost het een hangen strijd ze er weer uit te verwijderen. In de meeste gevallen gelukt het zelfs niet. En dan is het zeer goed denkbaar, dat een Universiteit daartegenover de zuivere belijdenis bewaart.

Wij zien daarvan een voorbeeld in het Seminarie te Princeton.

Dat staat in zake de leer van het Schriftgezag zoo goed als het maar kan.

Doch de kerken, waarvan dit Seminarie uitgaat, zijn jammerlijk aan het afzakken.

Dit mane tot voorzichtigheid.

We zijn heusch niet pessimistisch gestemd ten aanzien van onze kerken.

Maar toch moet men al deze dingen rustig overwegen.

Hiermede hebben wij een paar motieven blootgelegd.

Wij zouden nog andere kunnen noemen.

Maar we willen er juist zoo weinig mogelijk van zeggen.

En een oplossing voor deze moeilijkheden aan te wijzen is in de eerste plaats de taak der Commissie, aan wie dit werk goed is toevertrouwd.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

Verborgen en geopenbaarde wil Gods.

In deze onderscheiding vat ik het best saam wat ik denzelfden inzender, dien ik in ons vorig nummer te woord stond, heb te antwoorden op een tweede vraag, die hij deed, en die in dezelfde gedachtensfeer ligt als de eerste.

Ze geldt de overeenstemming tusschen de leer der uitverkiezing en Schriftuurplaatsen als Ez. 18:23 en 32 en 33:11, 2 Petr. 3:9 en 1 Tim. 2:4, die schijnen te leeren, dat God aller menschen zaligheid wil.

Laat ik, vóór ik de algemeene opmerking maak, die hier leiding aan onze gedachten moet geven, even aandacht schenken aan een paar bizonderheden, die haar niet mogen ontgaan.

Eerst met betrekking tot Ez. 18:23 en 32 en 33:11 — woorden, waarin de Heere verzekert, dat Hij, zoo waarachtig als Hij leeft geen lust heeft in den dood des goddeloozen, maar hierin dat de goddelooze zich tot Hem bekeere en leve.

Het is n.l. van belang er wel op te letten, dat God hier niet zegt, te willen (in den zin van b e s l o t e n te hebben), dat de goddelooze niet verderve, en nog minder, dat er geen enkele goddelooze ten verderve zal gaan, maar, heel anders, geen lust te hebben, d.w.z. geen behagen te scheppen in den dood en het verderf des goddeloozen.

In het eerste geval zou deze Schriftuurplaats stellig in lijnrechte tegenspraak staan met de leer der Schrift van een eeuwige en vrijmachtige uitverkiezing Gods.

Nú evenwel is daar schijn noch schaduw van.

Het is toch iets geheel anders tot iets te besluiten, iets bij besluit vast te leggen, en in iets een welgevallen hebben.

Heel de Schrift en ook heel de geschiedenis, tot die van onze dagen toe, bewijst, dat God allerlei doet — en dus tot allerlei besloot, — dat, op zichzelf genomen, geen voorwerp van lust of welgevallen voor Hem is, maar dat Hij niettemin om hoogere, voor ons verborgen redenen, gewild heeft dat geschieden zou.

Ook verdient m.i., bij de verklaring van dit woord Gods bij Ezechiël, nog altoos overweging de kantteekening van onze Staten-overzetters, die er op wijzen, dat de Heere hier aldus spreekt, in verband met het zeggen van de goddeloozen onder Israël, dat het âl om het even is, of men zich bekeert of niet bekeert, wijl God toch Zijn eenmaal gesproken bedreigingen uitvoert, en er aan Zijn gerichten geen einde komt.

Wat 1 Tim. 2:4 betreft, mag niet uit het oog verloren, dat de Apostel, gelijk Calvijn reeds opmerkte, bij dat „alle menschen", blijkens vs 1 en 2, niet dacht aan individueele personen, maar aan groepen en standen van menschen, zoodat eer beteekent: „allerlei" dan „alle menschen hoofd-voor-hoofd".

En wat, eindelijk, 2 Petr. 3:9 betreft, is het de vraag, of onze kantteekening niet dichter bij de waarheid is, als ze dat „eenigen", evenals het voorafgaande „ons", beperkt tot den kring der gedoopten, dan de gangbare opvatting, die het uitbreidt tot alle menschen.

En nú mijn algemeene opmerking.

Het is eigenlijk een dubbele.

De eerste is, dat men bij Schriftuurplaatsen waar „de wereld" of „alle menschen" worden genoemd als voorwerp van de liefde Gods in Christus en van de verzoening, steeds in het oog moet houden het groote onderscheid in de bedeeling der genade onder het Oude en onder het Nieuwe Verbond.

Onder het Oude is ze beperkt tot Israël, onder het Nieuwe breidt ze zich uit over alle volk en over heel de wereld.

Het is op dát groote onderscheid, dat de Schrift des N. Testaments met nadruk — voor de Joden was die noodig — de aandacht vestigt in tal van uitspraken ('k denk o.a. aan Joh. 3:16 en 1 Joh. 2:2, die ook inzender noemt, waarop men zich gaarne, maar geheel ten onrechte beroept voor de leer der algemeene verzoening of de (die twee hooren bijeen voor de uiteindelijke behoudenis aller menschen.

De tweede opmerking is, dat we, bij schijnbare tegenspraak in de H. Schrift, als waarmee vrager moeite had, in de meeste gevallen aanstonds alle tegenstrijdigheid zien wegvallen, als we ons de bij onze gereformeerde godgeleerden gebruikelijke onderscheiding te binnen brengen tusschen den wil des b e s l u i t s en den wil des b e v e l s in God.

De wil des besluits is, menschelijk gesproken, de regel voor Gods e i g e n doen.

De wil des b e v e l s is regel voor ons handelen.

Het niet onderscheiden van die twee is te allen tijde hen geweest van allerlei dwaling en allerlei schuldige praktijk.

De ééne maal poogde men den besluitenden wil Gods, zooals die vastligt in Gods eeuwigen Raad, tot regel te stellen voor eigen handelen, wat dan — wijl de Raad Gods op zichzelven voor ons verborgen is, en alleen in de beschikkingen van Gods voorzienig bestel stuksgewijze voor ons openbaar wordt — neêrkwam óf op lijdelijk niets doen, óf op een richten van zijn handelingen naar den loop der dingen.

De ándere maal beschouwde men het gebod Gods dat ons ten regel gesteld is, als den regel óók voor Gòds doen, en besloot zonder meer uit wat ons bevolen is tot Gods eigen Raad en gedraging.

En dit uitwisschen van de grens tusschen God en Zijn schepsel moest er dan wel altoos toe leiden, dat men in de H. Schrift op allerlei tegenspraak stuitte.

Want de majesteit der Schrift als het Woord Gods schittert wel in niets met hooger en feller glans dan in het handhaven van het onderscheid, van de tegenstelling, tusschen den souvereinen God en Zijn diep-afhankelijk en aan Zijn hoogen wil onderworpen schepsel.

Van hoeveel belang het is, de onderscheiding tusschen Gods besluitenden en Gods bevelenden wil bij het lezen van de H. Schrift in 't oog te houden, blijkt vooral bij een plaats als 1 Tim. 2:4.

Voor wie — om de eigenaardige beteekenis, die het woordje „alle" door 't voorafgaande krijgt, eens niet in rekening te brengen — hier leest van den besluitenden of bepalenden wil Gods, moet deze uitspraak wel in tegenspraak schijnen met wat de Schrift ons elders leert van een eeuwige uitverkiezing tot zaligheid, en hij moet wel tot de conclusie komen, dat naar 1 Tim. 2:4 ten slotte alle menschen behouden worden.

Maar zoodra ge er op let, dat dit woord, blijkens heel het verband, niet handelt van Gods b e s l u i t en van Gòds doen, maar van wat w ij te doen hebben, verdwijnt alle tegenspraak.

En zoo zal het overal gaan waar we een woord, dat ons op het eerste hooren moeite geeft, lezen, ten eerste in het licht van het verband, en ten tweede in dat van de onderscheiding tusschen den besluitenden en den bevelenden wil onzes Gods.

V. F.

LITERATUUR EN KUNST.

O. Ruysch, Cirkelgang.

Eenige jaren geleden heeft de Auteur, die onder het pseudoniem O. Ruysch schrijft, in een bundel „Conflicten" een drietal schetsen gegeven uit de praktijk van het reclasseeringswerk. In twee van de drie verhalen vertelt hij van verwaarloosde jongens, die in een opvoedingsgesticht onder de goede leiding der verzorgers op den rechten weg teruggebracht worden, zoodat ze na verloop van tijd weer naar huis kunnen gaan, maar tengevolge van de liefdeloosheid en het gebrek aan tact bij de ouders in hun goede voornemens falen en in de oude zonden terugvallen. Verhalen dus van desillusie in bedrogen hoop en teleurgesteld willen, die duidelijk illustreeren een van de vele moeilijkheden, welke zich bij het reclasseeringswerk voordoen, dat n.l. de invloed van een verkeerde sfeer in het ouderlijk huis al wat gewonnen werd weer verloren kan doen gaan. Als het daar een dronkemansboel is of voortdurend gerazie de verhoudingen bederft, wordt het moeizaam verkregen en nog altijd labiele evenwicht bij den jongen onvermijdelijk weer verstoord en is zijn laatste vecfal erger dan zijn eerste.

Deze teleurstelling nu teekent de Auteur nog eens in een boek, dat kort geleden verscheen, „Cirkelgang"[1]). Hij ontleedt daarin de droeve ontwikkeling, die in dezen titel ligt opgesloten, in haar oorzaak en haar gevolg.

In haar oorzaak allereerst: een verkeerde huwelijksverbintenis van vader en moeder. Tegen den raad van ouders en familie in, is Stien Donsel getrouwd met Jan Brinkers „die heel niet vies was van een lolletje en nog minder van een stevigen borrel", ... „Maar hij was eerlijk, hij hield van 'er en als ze hem vergeleek bij de o ja, oppassende en kerksche, doch ietwat saaie jongens, die bij 'er thuis over den vloer kwamen, die zwaar konden praten over politiek en over dominees, maar nooit eens uit de plooi raakten... dan stak Jan daar toch wel buitengewoon gunstig bij af en hij wilde immers ook goed". 't Was eigenlijk voor ieder duidelijk, dat de jonge menschen niet bij elkaar pasten, de wederzijdsche familieleden brachten het hun een en ander maal onder 't oog, maar ze wilden niet anders en „dan moest het maar loopen zooals 't liep".

Hier dan, aldus staat tusschen de regels door te lezen, ligt de groote fout, waaruit al wat volgt, voortvloeit. Want, al trouwde Jan ook (onder den spot van zijn familie) om Stien, die „fijn" was, in de Domkerk, en al ging aanvankelijk alles mooi en goed, de grondslag, waarop dit huwelijk rustte, was verkeerd en de onberaden stap moest voor Stien droeve gevolgen hebben.

Zoodra kinderen geboren waren, begonnen de botsingen over de opvoeding, waarin Stien een heel andere lijn wilde trekken dan haar man. En toen hij in vakvereenigingen kwam, die hem veel uit huis deden zijn, en de gesprekken met kameraden hem vanzelf in de herbergen voerden, toen straks een staking hem werkeloos en het gezin broodeloos maakte, groeide uit de eindelooze verwijten en ruzies een verwijdering, die niet meer te verhelpen viel.

Juist in dezen tijd werd de jongen geboren, die hoofdfiguur is van het boek.

In weinige, strak-gehouden lijnen teekent de Auteur hier de eerste oorzaak van wat hij als den cirkelgang straks zal doen zien. Want de omstandigheden onder welke het kind geboren wordt, doen hem niet slechts „erfelijk belast" zijn met de eigenschappen van wat men noemt een dégeneré, maar doen ook van meet aan hun funesten invloed gelden. Kobus, zoo heet het ventje, is dom en indolent, is meest onder toezicht (?) van een buurvrouw, als zijn moeder uit werken is om den kost te verdienen en is al bedorven als hij op school komt. Natuurlijk gaat het ook op de groote stadsschool mis: Kobus kan niet mee, wordt onverschillig, beantwoordt pogingen van de onderwijzers om hem te helpen met onbeschoftheid en koppigheid (een eigenschap, die hij van zijn moeder heeft geërfd). Als hij grooter wordt begint hij te spijbelen, eerst een enkele maal, straks in 't oog loopend en de harde afstraffingen van zijn moeder, die hem slaat tot ze van moeheid moet ophouden, verbitteren hem en maken hem stroever en koppiger dan ooit te voren. Na de schooljaren kan hij niets. Loopjongen worden is 't eenige, dat overblijft. En dat staat hem best aan, want dan kan hij heele dagen op straat zijn. Spoedig komt hij onder de bekoring van de bioscoop en, typisch verschijnsel bij een zwakkeling als hij is, hij raakt verslaafd aan de spannende vertooningen, zoo, dat hij met zijn verdienste niet toekomt. De winkella van zijn patroon wordt dan zijn toevlucht, tot hij op heeterdaad betrapt wordt. Hij komt onder toezicht. Maar welke pogingen de goedbedoelende toezichthouder aanwendt om hem te helpen, „alles wat viel buiten het trillende beeld in de duistere zaal, liet Kobus koud als ijs". Weer komt hij tot diefstal, weer volgt, na een poos, de ontdekking en dan wordt hij ter beschikking gesteld van de regeering en toegewezen aan de stichting Veenzand.

De gewone Boefje-geschiedenis met het onvermijdelijke, bekende verloop.

In de stichting doet men alles, wat gedaan worden kan. Een der onderwijzers, de eerste die met Kobus te maken krijgt, probeert door vriendelijkheid toegang te krijgen tot het steenen hart van den jongen, maar zijn pogingen stranden volkomen. Door allerlei oorzaak, die de Auteur voortreffelijk in hun

[1]) Uitg. van de Uitg. Mij Holland, Amsterdam.